

PRITARTA

Šakių rajono savivaldybės mero

2025 m.potvarkiu Nr.

**ŠAKIŲ „VARPO“ MOKYKLOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA**

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

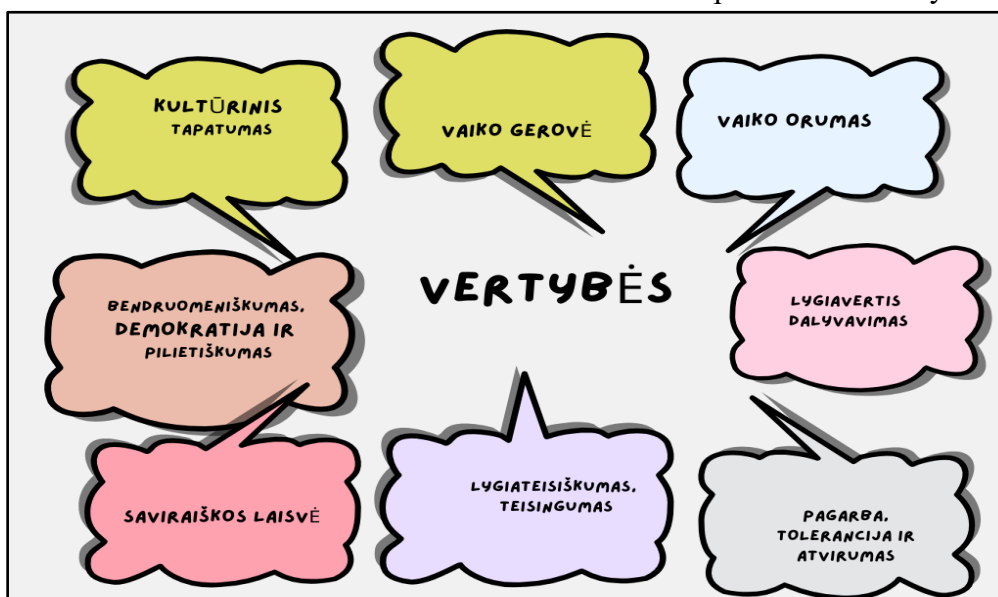
1.1. MŪSŲ POŽIŪRIS Į VAIKĄ IR JO UGDYMĄ(SI)

Tai mokymo įstaiga, sudaranti sąlygas formuoti kūrybingai, atsakingai, atvirai, pasirengusiai ateičiai ir prasmingam gyvenimui asmenybei. Ši mišri ugdymo grupė prieinama ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams nuo 1 iki 6 metų. Vaikų ugdymo (si) sunkumus padeda spręsti logopedas, mokytojo padėjėjas. Ši grupė išsiskiria turtinga nuostabia gamtine aplinka, pozityvia atmosfera, darnia, bendradarbiaujančia ir bendraujančia bendruomene. Mūsų ugdymo programa grįsta sociokultūrine teorine prieiga su bihevioristinės prieigos elementais. Sociokultūrinė prieiga pabrėžia mokymosi socialinį pobūdį ir bendruomenės reikšmę ugdymo procese. Vaikai mokosi bendraudami su kitais, dalyvaudami bendrose veiklose, žaisdami vaidmenų žaidimus ir bendradarbiaudami. Ugdymo procesas vyksta akcentuojant vaikų elgesio formavimą, taikant nuoseklią struktūrą, aiškius elgesio modelius ir teigiamą pastiprinimą. Taikome pozityvų elgesio skatinimą, grįžtamąjį ryšį ir aiškias, vaikams suprantamas taisykles. Mokytojo vaidmuo – būti mediatoriumi, kuris padeda vaikams įgyti naujų žinių interaktyviai bendraujant ir patiriant. Įstaigoje kuriama aplinka, kurioje kiekvienas vaikas jaustųsi laukiamas, būtų suteikiamas individualus dėmesys, pagalba, užtikrinant visapusišką ugdymąsi ir gerovę.

1.2. UGDYMĄ(SI) GRINDŽIANČIOS VERTYBĖS

Ugdymasis grindžiamas požiūrio į vaiką ir jo ugdymą (si) sąlygotomis vertybėmis: vaiko orumas, vaiko gerovė, saviraiškos laisvė, lygiavertis dalyvavimas, lygiateisiškumas ir teisingumas, pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei, bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas, kultūrinis tapatumas.

1 paveikslėlis Vertybės

1.3. VAIKAI IR JŲ POREIKIAI

Šioje grupėje ugdomi vaikai, turintys skirtingų poreikių: iš daugiavaikių, socialinę riziką patiriančių šeimų, gabūs. Skirtingų vaiko poreikių ugdymas yra orientuotas į vaiką, padedant jam išreikšti save. Nuo 3 iki 6 metų labiausiai vystosi vaikų iniciatyvumas, todėl vaikas nori išbandyti naujausių dalykų, eksperimentuoti, kurti, pažinti. Šiame amžiaus tarpsnyje patenkinami kiekvienam vaikui aktualūs poreikiai:

a) žaidimo poreikis – turėti laisvę, erdvę, pakankamai laiko, žaidimo partnerių. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė.

b) saugumo poreikis – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia. Ugdant vaikus rūpinamasi ne tik užtikrinti jų saugumą, bet ir juos pačius pagal jų galias įtraukti į rūpinimąsi savo bei kitų saugumu.

c) draugysčių poreikis – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo (si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.

d) komunikavimo poreikis – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.

e) pažinimo džiaugsmo poreikis – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti (s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo (si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.

f) kūrybinės saviraiškos poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių. unikalūs kiekvieno vaiko poreikiai, tarp jų ir specialieji ugdymosi poreikiai.

1.4. TĖVŲ (GLOBĖJŲ) IR VIETOS BENDRUOMENĖS POREIKIAI

Grupės paskirtis – bendradarbiaujant su šeima ugdyti vaiką, atsižvelgiant į tėvų (globėjų) lūkesčius ir vaikų poreikius. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima grindžiamas abipusiu supratimu ir atsakomybe, tarpusavio pasitikėjimu, aktyvia partneryste, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Gerbiamos kiekvienos šeimos tradicijos, požiūriai, poreikiai. Tėvai (globėjai) yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo (si) procese, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą. Su tėvais (globėjais) tariamasi dėl vaiko ugdymo (si) tikslų, švietimo

pagalbos teikimo, vaikų saviraiškos poreikių tenkinimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius. Šeimų lūkesčiai ikimokykliniam vaiko ugdymui nevienodi. Vieniems tėvams (globėjams) aktualu, kad vaikas būtų kokybiškai ugdomas, kad būtų plėtojami jo gabumai ir talentai, kiti tėvai (globėjai) labiau tikisi meilės vaikui ir geros vaiko savijautos, dar kiti tikisi pagalbos įveikiant vaiko socialines ir pažinimo problemas. Apibendrinus tėvų (globėjų) lūkesčius, ugdymo (si) procese svarbiausia: asmeninė kiekvieno vaiko ūgtis, vaiko saugumas, individualių vaiko poreikių tenkinimas, sąlygų sudarymas asmenybės raiškai, kūrybiškumui, socializacijai. Bendravimui naudojame sukurta grupę, elektroninį dienyną, elektroninį pašta, susitikimus, individualius pokalbius.

1.5. REGIONO YPATUMAI IR MOKYKLOS SAVITUMAS

Mišri IP ugdymo grupė įsikūrusi Šakių rajono savivaldybės, Slavikų seniūnijos, Slavikų kaime. Seniūnija ribojasi su Kudirkos Naumiesčio, Sudargo, Kidulių seniūnijomis. Gyvenvietėje yra parduotuvė, biblioteka, seniūnija. Netoliese įsikūręs dendrologinis parkas, kur skatinama vaikus domėtis gamta, ekologija. Šalia yra Nemuno intakai – Šešupė, Siesartis. Yra istorinės architektūros paminklas – bažnyčia. Vaikams sudaromos galimybės lankytis minėtuose objektuose, jie susipažįsta su regiono istorija, gamta, ugdosi gebėjimą orientuotis artimiausioje socialinėje aplinkoje. Teritorija apželdinta medžiais, įkelti inkilėliai. Vaikai gali klausytis paukščių balsų. Grupės savitumas pasireiškia ugdymo organizavimo forma – tai mišraus amžiaus grupė. Priklauso „Varpo“ mokyklai, turi mokyklinį autobusą. Naudojame už įstaigos ribų esančias aplinkas vaikų ugdymo (si) tikslams pasiekti, todėl bendradarbiaujame su Slavikų biblioteka (vykdomi edukaciniai užsiėmimai). Organizuojame bendras veiklas su Šakių kultūros centro Kudirkos Naumiesčio padalinio Slavikų kultūrinių renginių organizatore.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Programa parengta vadovaujantis svarbiausiais ikimokyklinio ugdymo principais, užtikrinančiais ugdymo (si) kryptingumą, integralumą, veiksmingas ugdomąsias sąveikas ir ugdymo (si) kokybę:

- 1. Ugdymo (si) ir priežiūros vienovės principas.** Ikimokyklinio ugdymo (si) procesui būdinga ugdymo (si) ir priežiūros vienovė. Kiekviena suplanuota ir nesusplanuota sąveika bei kasdienė rutina yra ugdanti, turtinanti vaiko patirtį.
- 2. Vaiko raidos ir ugdymo (si) dermės principas.** Ugdymo (si) procese atsižvelgiama į raidos nulemtą vaikų poreikių, patirties ir gebėjimų įvairovę ir skatinama visapusiška vaiko raida – fizinė, emocinė, socialinė, pažinimo, komunikavimo, meninės raiškos.

3. Žaismės principas. Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo (si) pagrindinis bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis, o žaidimas – svarbiausia savarankiška vaiko veikla.

4. Sociokultūrinio kryptingumo principas. Ugdymas (is) yra grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, padedančiomis vaikams įsitraukti į supančią kultūrinę aplinką ir didinančiomis atvirumą kultūrinei bei kalbinei įvairovei.

5. Integralumo principas. Siekiama visuminės vaikų raidos, užtikrinamas darnus visų pasiekimų sričių gebėjimų plėtojimas, ugdymo (si) sričių tarpusavio ryšiai, vidinės turinio sąsajos kiekvienoje ugdymo (si) srityje, vaikų veiklos integralumas.

6. Įtraukties principas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

7. Kontekstualumo principas. Vaikų ugdymas (is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atvirose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo (si) patirčių aktualumo, prasmingumo.

8. Vaiko ir mokytojo bendro veikimo principas. Aplinkos, sąveikos, bendros prasmės kuriamos įsiklausant ir atliepiant vaikų poreikius, interesus, iniciatyvas, nuomonę, drauge priimant sprendimus.

9. Lėtojo ugdymo (si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas. Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

10. Reflektyvaus ugdymo (si) principas. Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsveria veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui (si).

11. Šeimos ir mokyklos partnerystės principas. Mokykla ir šeima bendradarbiauja kuriant susitelkusią, kartu besimokančią bendruomenę. Tėvai ir mokyklos darbuotojai pasitiki vieni kitais ir veikia dėl vaikų interesų.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO (SI) REZULTATAI

Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimos ir bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

Programos tikslui pasiekti įgyvendinami šie uždaviniai:

1. Atpažinti kiekvieno vaiko prigimtines galias bei ugdymosi poreikius ir ugdymo procese tikslingai taikyti vaiko ir pedagogo sąveika grindžiamus ugdymo (si) metodus, priemones.

2. Sukurti vaikų ugdymuisi pritaikytus ir ugdymąsi stimuliuojančius kontekstus.
3. Sudaryti galimybę vaikams priimtinais būdais pademonstruoti pasiekimus ir daromą pažangą.
4. Bendradarbiauti su tėvais, švietimo pagalbos specialistais bei kitais švietimo paslaugų tiekėjais, siekiant kuo geresnių ugdymosi rezultatų ir kokybiško ugdymosi proceso.

Ikimokyklinio ugdymo (si) rezultatai:

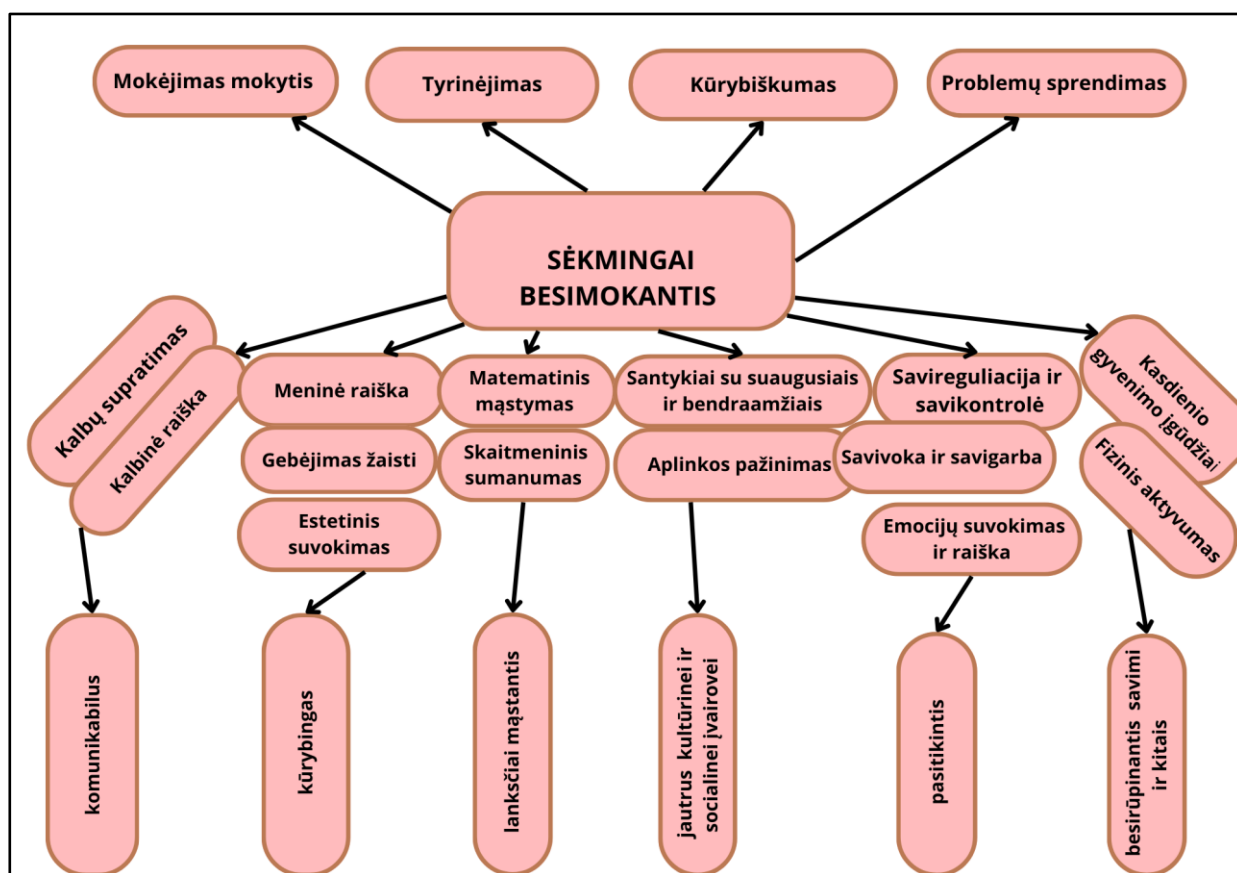
1. Vaikas jausis priimtas, saugus, patirs sėkmę. Mokytojas taikys individualizuotas strategijas, stiprins motyvaciją mokytis.
2. Ugdymo procesas taps įtraukus, skatins iniciatyvumą, smalsumą, kūrybiškumą, kontekstai atitiks vaikų interesus.
3. Vaikas demonstruos įgytas galias per žaidimus, įvairias veiklas, kūrybą, pasiekimai bus fiksuojami žingsniais (1–3, 4–6 m.).
4. Įgyvendinamos šeimos ir pedagogų partnerystės nuostatos, teikiama švietimo pagalba, tenkinami individualūs poreikiai.

Siekiant ugdymo tikslo įgyvendinimo sudaromos lanksčios ugdymosi sąlygos, skatinančios vaikų galių auginimą ir padedančios tapti: sėkmingai besimokantiems, pasitikintiems, besirūpinantiems savimi ir kitais, jautriems kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabiliems, lanksčiai mąstantiems, kūrybingiems, Kiekviena kokybiškai įgyvendinama vaiko raidą skatinančio visuminio ikimokyklinio ugdymosi sritis (Mūsų sveikata ir gerovė, Aš ir bendruomenė, Aš kalbų pasaulyje, Tyrinėjimas, Kuriu ir išreiškiu) plėtoja visų 18 pasiekimų sričių vaiko pasiekimus.

2 paveikslėlis Ikimokyklinio ugdymosi sritys

Konceptualus darželio modelis

IV. UGDYMO(SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo (si) turinys sudarytas remiantis Ikimokyklinio ugdymo gairėmis (2023). Ikimokyklinio ugdymo (si) pagrindas yra visuminis ugdymas (is), universalus dizainas mokymuisi, vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla.

1. Visuminis ugdymas (is) yra pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocinių, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencinių galių harmoningą plėtojimąsi. Programoje modeliuojamas integralus, vientiso pasaulio vaizdo kūrimąsi sąlygojantis vaikų ugdymosi procesas, užtikrinamas balansas ir dermė tarp atskirų ikimokyklinio ugdymo (si) sričių, tarp ugdymosi ir ugdymo procesų.

2. Universalus dizainas mokymuisi yra kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi laiduojanti įtraukaus ugdymo organizavimo prieiga. Visavertę įtrauktį užtikrina prigimtinių kiekvieno vaiko ugdymosi skirtumų pripažinimas ir kokybiškai įgyvendinamos esminės ugdymo (si) proceso modeliavimo kryptys: a) vaiko įsitraukimas į ugdomąją veiklą, sudominant ir sužadinant pozityvias emocijas; b)

gilėjantis supratimas, gaunant ir tyrinėjant informaciją įvairiais būdais; c) įgytos patirties raiška, savarankiškai sugalvojant idėją, ją įgyvendinant, atspindint ar aptariant rezultatą;

3. Vaiko žaidimas ir kita patirtinė veikla yra pagrindinės, viena kitą papildančios ugdomosios veiklos.

Pedagoginės strategijos orientuotos į vaiko asmenybės ir pasiekimų auginimą: padeda vaiko asmenybinei raidai, skatina vaiko mokymosi procesą, palaiko žaidimą, kaip pagrindinę veiklą, užtikrina žaidimo įvairovę, nuolatinį vaikų žaidybinės veiklos judėjimą nuo paprastesnių link vis sudėtingesnių formų – nuo judėjimo, konstravimo, vaizduotės, stalo, naratyvinių iki ugdomųjų ir kompiuterinių žaidimų. Ugdymo strategijos, susijusios su vaikų asmenybės raida, grindžiamos nuoseklumo, laipsniškumo ir pastoliavimo principais. Mokytojo kiekvienas veiksmas įgyvendinamas nuosekliai nuo pradžios iki tol, kol vaikas savarankiškai atlieka vieną ar kitą veiklą. Įgyvendinant pastoliavimo principą mokytojas nuolatos stebi, skatina ir drąsina vaikus imtis naujos veiklos, pradėjus veiklą, jis parodo, padeda, iš pradžių atlieka kartu su vaiku, palaipsniui suteikdamas vaikui daugiau savarankiškumo ir atsakomybės. Ugdymo strategijos, skatinančios vaiko mokymosi procesą turi derėti su vaiko ugdymosi strategijomis. Pasinaudodamas vaikų raidą atitinkančių veiklų ir priemonių įvairove, pasiūlydamas vaikų galias ir reikmes atitinkančias veiklas bei sukurdamas tyrinėjimo ir iššūkių situacijas, mokytojas sudaro sąlygas kaupti vaikų asmeninę patirtį, kuri leidžia jiems konstruoti naujas žinias, formuoti savo supratimą apie supantį pasaulį.

Ugdymas organizuojamas įvairiomis formomis: savarankiška veikla – laisvas žaidimas, veiklos pasirinkimas pagal interesus, kūrybinės užduotys, projektinė veikla, pokalbiai, diskusijos, IKT taikymas, eksperimentai, patyriminė veikla gamtoje, aplinkos stebėjimas, išvykos, ekskursijos, sportinės varžybos, judrieji žaidimai.

Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima. Darželis aktyviai įtraukia tėvus (globėjus) į susitarimus dėl vaikų ugdymo (si) pasiekimų, proceso ir aplinkų: darželis atsižvelgia į vaiko gerovei aktualius šeimų poreikius ir kultūrą, sukuria lanksčias sąlygas sklandžiai vaikų ir šeimos adaptacijai. Susitaria dėl ugdymo (si) darželyje ir šeimoje dermės; šeimos ir darželio bendradarbiavimas grindžiamas abipuse pagarba, pasitikėjimu, lygiaverte dialogine partneryste. Visi su vaikų priežiūra ir ugdymu susiję klausimai sprendžiami komunikuojant, tariantis, konsultuojantis šeimoms ir mokyklos darbuotojams pagal jų atsakomybės ribas.

Parama vaikų ugdymui (si), mokytojams ir šeimoms: paramos vaikų ugdymui (si), mokytojams ir šeimoms veikla darželyje pasižymi administracijos, Vaiko gerovės komisijos, mokytojų ir švietimo pagalbos specialistų darbu. Mokytojai veikia iš anksto numatydami galimas ugdymo (si) kliūtis, parenka vaikų ugdymo (si) poreikius atitinkančias priemones ir būdus, kad pašalintų sunkumus. Švietimo pagalbos specialistai teikia mokytojui pagalbą, orientuotą į ugdymo(si) proceso optimizavimą, kartu aptardami vaikų poreikius, ugdymo (si) galimybes. Vykdomi

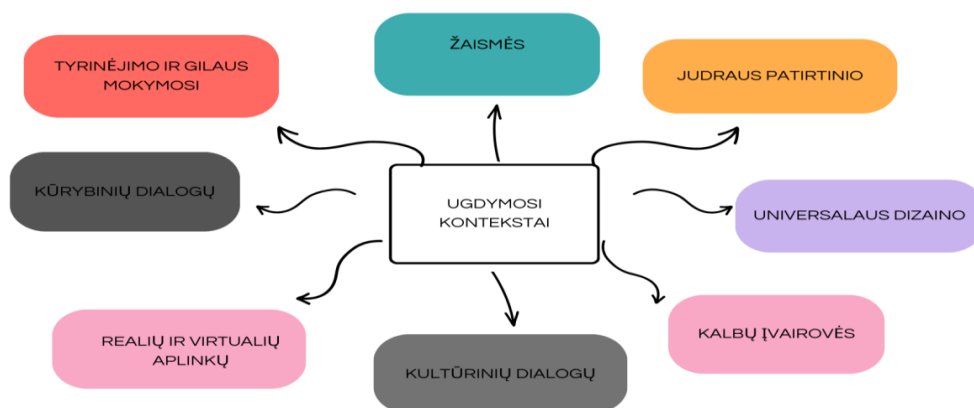
individualūs vertinimai. Pateikiamos rekomendacijos dėl ugdymo programų pritaikymo, individualizavimo ir tinkamų ugdymo metodų. Mokytojai ir švietimo pagalbos specialistai tėvus (globėjus) konsultuoja individualiai. Mokykla inicijuoja bendradarbiavimą su švietimo pagalbos specialistais, tarpininkauja šeimoms sprendžiant vaikų teisių, ugdymo ir pagalbos vaikams klausimus. Teikiama socialinė parama šeimoms, auginančioms daugiau kaip 3 vaikus. Iš toliau gyvenantys vaikai pavežami mokykliniu autobusu.

Vaikų ugdymas (is) vyksta mokyklos vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už mokyklos ribų (parkai, muziejai, gamtos ir kultūriniai objektai). Mokyklos aplinkoje kuriami vaikų emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo (si) kontekstai, kurių bendrakūrėjai yra vaikai. Kuriant ugdymo (si) kontekstus dėmesio centre yra vaikams aktuali, dėmesį patraukianti, skatinanti veikti, vaikų iniciatyvoms atvira, estetiškai patraukli aplinka. Kuriant ugdymo (si) kontekstus vaikams sudaromos galimybės pasirinkti veiklą, medžiagas, priemones, veikimo vietas, laiką, veikti vienam ar bendradarbiaujant, skirtingais būdais pristatyti veiklos rezultatus.

Ugdymosi kontekstai

(Žr. Vskyriuje: <https://eseimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/76bb8f404b5911ee8185e4f3ad07094a/a>)

4 paveikslėlis Ugdymosi kontekstai

Ugdymo turinyje numatyta: ugdymo (si) pasiekimų sričių vertybinės nuostatos, esminiai gebėjimai, ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos. Išskiriami iki 3 metų ir 3-5(6) metų amžiaus tarpsniai.

SĖKMINGAI BESIMOKANTIS

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Mokėjimas mokytis <i>Vertybinė nuostata.</i> Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko.	1-3 žingsniai Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir	3-6 žingsniai Matydami, kaip suaugusieji ir kiti vaikai naudoja įvairius įrankius, ir stebėdami, kaip tie

<i>Esminiai gebėjimai.</i> Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, išitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 28 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 27 psl.</i>)	sensorines priemones; Žaisdami ir eksperimentuodami vidaus ir lauko aplinkose, įvairiose situacijose kalbinami mokytojo, vaikai įgyja vis daugiau patirties pasirinktu būdu duoti nurodymus dėl objekto judėjimo krypties ir buvimo vietos arba sekti kitų atitinkamus nurodymus.	įrankiai veikia, patys juos išbando; Daiktus kūrybiškai panaudoja žaidimuose, ugdosi nuostatą tausoti daiktus; Džiaugiasi atradę naujus dydžių palyginimo būdus; Per įvairias praktines veiklas susipažįsta su nurodymo, komandos sąvoka.
---	--	--

Ugdymosi kontekstai: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Tyrinėjimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 24 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 25 psl.</i>)	1-3 žingsniai Noriai išitraukia į įvairias eksperimentines ir kasdienėje veikloje pasitaikančias ilgio (pločio, aukščio), masės, tūrio palyginimo veiklas; Atranda, kad figūromis ir objektais erdvėje galima manipuliuoti: apversti, pasukti, pastumti; Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą. Daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. Daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones.	3-6 žingsniai Tyrinėja, išbando daiktus bei medžiagas; Suvokia daikto padarymo ir paskirties ryšį; Domisi aplinka, mėgsta stebėti, atlieka paprastus bandymus, tyrinėja iš kokių medžiagų padaryti daiktai, kur jie naudojami; Drauge su mokytoju aiškinasi, kaip daiktai keitėsi, kokie jie buvo seniau, kokie dabar, kaip tobulėjo, kaip žmogus juos pritaikė savo poreikiams. Lygina praeities ir dabarties daiktus, komentuoja jų išvaizdą, paskirtį, kaip veikia, iš ko pagaminti. Žaisdami atranda fizikinius reiškinius, tyrinėja tamprumo reiškinius; Tyrinėjimo objektu tampa vanduo ir jo būviai; Pasirenka eksperimentui reikalingas priemones; Apmąsto veiklą, kelia klausimus; Tyrinėja gamtos objektų šešėlius, kuria juos pasitelkdami įvairius žaislus, išgauna šešėlius. Išbando veiklas su atspindžiais.

Ugdymosi kontekstai: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Kūrybiškumas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 23 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 23 psl.</i>)	1-3 žingsniai Juda natūraliai, džiaugsmingai, jų judesys yra spontaniškas, neturintis struktūros. Judesio kalba jie išreiškia savo mintis ir emocijas, pažįsta pasaulį per fizinę ir jutiminę patirtį.	3-6 žingsniai Kuria ir žaidžia savo žaidimus su grupės draugais ir mokytojais. Šokdami vaikai tyrinėja, fantazuoja, eksperimentuoja su garsais, balsais, judesiais, plėtoja idėjas tolesniam kūrybos etapui; Drauge su suaugusiais dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose (tradicinėse šventėse, pasakų vaidinimuose su lėlėmis); Pateikia įvairių medžiagų, žaislų, priemonių, skatinant vaiką kurti iš jų naujus produktus. Savo darbelius vaikai eksponuoja parodėlėse, puošia grupės ir įstaigos interjerą.

Ugdymosi kontekstai: realių ir virtualių aplinkų, estetinio suvokimo

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Problemų sprendimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 25 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 26 psl.</i>)	1-3 žingsniai Supranta, kad susidūrė su sudėtinga veikla, kliūtimi, problema. Mokosi iš nepavykusių veiksmų, poelgių; Nepasisėkus bando keletą kartų, ieškodami kitos išeities; Ieškodami, kaip susidoroti su sudėtinga veikla, kliūtimi ar problema, samprotauja apie sprendimus, jų pasekmes, pasirenka tinkamiausią sprendimą.	3-6 žingsniai Žaisdami, dalyvaudami problemų sprendime, įtraukiančiose vidaus, lauko veiklose, kelių ir didesnių vaikų grupelių veiklose, mokosi nepertraukiamai klausytis draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoti į kalbančiuosius, suprasti vaikų norus, pasiūlymus; prisimena ir aptaria grožinės literatūros kūrinius, matytus spektaklius, savo patirtį perteikia kūrybiniuose darbeliuose.

Ugdymosi kontekstai: tyrinėjimo ir gilaus mokymosi

KOMUNIKABILUS

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Kalbų supratimas Vertybinė nuostata. Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 14 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 15 psl.</i>)	1-3 žingsniai Bendrauja su suaugusiaisiais ir kitais vaikais. Atkreipia dėmesį į kalbėjimą, plečia pasyvų ir aktyvų žodyną, girdėdami suaugusiojo kalbą, pasižyminčią aukštesniu balso tonu, ryškia emociinga intonacija. Ugdosi foneminę klausą, mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja ir kitomis kalbomis, atlikdami įdomias, aktualias, bet neilgai trunkančias veiklas. Klausosi mokytojo ir kitų vaikų, būdami grupėje ir būdami vieni, tylioje aplinkoje ir triukšmingame fone, įvairiose komunikacinėse situacijose. Mokosi išklausti, kalbėti paeiliui, dalyvauti dialoge.	3-6 žingsniai Klausosi skaitomų ir pasakojamų kūrinių; domisi knygomis; domisi laidomis, animacija, kalba apie kūrinių veikėjus; deklamuoja eilėraštukus, seka, užbaigia žinomas pasakas, klausosi gyvai pasakojamų ir įrašytų įvairaus stiliaus ir turinio tekstų apie aplinką, įvykius; Žaisdami, kelių vaikų grupelių ir didesnių grupių veiklose, nepertraukiamai klausosi draugų ir suaugusiųjų kalbos, reaguoja į kalbančiųjų intencijas; Kalbos supratimą plėtoja gaudami informaciją pojūčiais: vaizdu, lytėjimu, uosle, ragaudami; Žodinės kalbos supratimą ugdosi dalyvaudami grupinėse veiklose, kuriose aktyviai bendrauja. Vaikų žaidimai, kuriuose plėtojami kasdienio gyvenimo arba netikėti fantazijos pasaulio siužetai, padeda vaikams ugdytis žodinės kalbos supratimą.

Ugdymosi kontekstai: kalbų įvairovės, kūrybinių dialogų

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Kalbų raiška Vertybinė nuostata. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja,	1-3 žingsniai Mėgdžiojimu, skiemenų ar žodžių pakartojimais, veiksmiais, mimika ir pantomimika dalyvauja paprastuose žodiniuose žaidimuose; Jausmų, emocijų, norų, minčių raišką skatina dėmesys jų kalbai, kantrus išklausymas, lėtas kalbėjimo tempas,	3-6 žingsniai Kalba apie tai, ką jaučia, mato, girdi, nuolat plečia žodyną, susijusį su kasdieniu gyvenimu, artimiausia aplinka, gamta, technika, objektų savybėmis, būsenomis; Dalyvauja mokytojo inicijuojamose veiklose, padedančiose pažinti pasaulį, mokosi kelti klausimus, bando vartoti naujai sužinotas sąvokas, vaizdingus žodžius, argumentuoti, plėtoti

pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 16</i> (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 17 psl.</i>)	reagavimas į vaikų intencijas, reiškiamas žodine ir nežodine išraiška; Suaugusiojo padedami, kartoja girdėtus trumpus kūrinėlius, dalyvauja pokalbiuose, kelių žodžių vientisiniais sakiniais kalba apie save, savo norus, poreikius, išgyvenimus, pasakoja apie tai, ką mato ir girdi, vartoja paprastas mandagumo frazes, formuluodami sakinius, taiko pagrindines gramatikos taisykles; Poreikį bendrauti, išreikšti norus ir mintis skatina dienos įvykių ir rutininių veiklų aptarimas; Domisi skirtinga kalbine raiška.	diskusijas, reflektuoti savo patirtį, žodinę raišką papildydami išradingais gestais, judesiais, mimika, iliustruodami aplinkos objektais, schemomis, piešiniais; Įsitraukia į įvairias mokytojo siūlomas veiklas, susijusias su galimybe piešti ir rašyti; Supranta rašymo tikslus, tyrinėja ir supranta, kad skirtingos kalbos turi skirtingas raides; Ugdosi kalbų įvairovės suvokimą ir formuojasi kalbinę tapatybę, mokosi atpažinti skirtingas kalbas, suprasti kita kalba kalbančiuosius.
---	--	--

Ugdymosi kontekstai: kalbų įvairovės, kūrybinių dialogų

KŪRYBINGAS

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Meninė raiška Vertybinė nuostata. Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. <i>Esminiai gebėjimai</i>. Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 18-22 psl.</i>)	1-3 žingsniai DAILĖ Spontaniškai keverzoja; Teplioja dažais, deda spaudus; Džiaugiasi dailės priemonės paliekamu pėdsaku ir patiriamais jutimais; Eksperimentuoja įvairiomis dailės priemonėmis. MUZIKA Klausosi įvairių muzikos ir aplinkos garsų; Ritmiškai ploja, trepsi, tūpčioja, barškina; Žaidžia muzikinius žaidimus; Kuria, dainuoja vieno aukščio tonu savitus žodžius; Ritmuoja vaikiškais instrumentais ir daiktais; Mėgdžioja įvairias išgirstas intonacijas; Jausmus, norus rodo judesiais; Kuria garsus su įvairiais daiktais (dėžutės, stiklinės);	3-6 žingsniai DAILĖ Piešia netradicinėje aplinkoje ir netradicinėmis priemonėmis: smėlyje, ant akmenukų, ant medžio skridinėlių, lauke ant maistinės plėvelės, kuria kompozicijas iš gamtinės medžiagos, antrinių žaliavų, daržovių, kuria mandalas; Komponuoja dvimates ir trimates figūras su įvairiomis medžiagomis: lipdo, konstruoja erdvinis objektus iš skirtingų medžiagų. Kuria grupinius dailės darbelius. Dalyvauja įvairiose dailės akcijose, parodose, organizuojamuose projektuose Lietuvoje. MUZIKA Dainuoja trumpas, aiškaus ritmo dainas; Improvizuoja skanduodamas,

	Suvokia, imituoja, atskiria ritminius bei melodinius darinius; Juda greitai arba lėtai, jaučia ritmą, instinktyviai šokinėja pagal tolygų ritmą. ŠOKIS derina laisvą judesį ir ritminius pratimus, susipažįsta su liaudies rateliais, įvairiais šokio žanrais, mėgina kurti choreografines kompozicijas, puoselėja judesių kultūrą, estetinį skonį ir pagarbą vienas kitam. TEATRAS Išbando balso, kūno ir mimikos raiškos priemones; Žaidžia režisūrinius ir vaidmeninius žaidimus.	plodamas, trepsėdamas, stuksendamas, spontaniškai kuria ritminius, melodinius motyvus savo vardui, žodžiams; ŠOKIS Perpranta etiketo ir scenos kultūros taisykles; Šokdami šokius susipažįsta su įvairiomis kultūromis; Atranda skirtingus mokymosi būdus (šokti vienam, šokti poroje, šokti ratelyje); Supranta šokio žingsnius, sekas, stilių, judėjimo kryptį, erdvę; Nusako šokio tempą, nuotaiką; TEATRAS Stebi, dalyvauja teatro pastatymuose ikimokyklinio amžiaus vaikams: šokio, lėlių, dramos; Dalinasi ir reflektuoja savo patirtis; Dalyvauja improvizacinio pobūdžio teatralizuotuose renginiuose, kuria vaidinimus su savo pagamintomis priemonėmis pagal literatūrinio kūrinėlio siužetą ir savo išgalvotą pasaką.
--	--	---

Ugdymosi kontekstai: kūrybinių dialogų

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Gebėjimas žaisti <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus: režisūrinius, vaidmenų ir žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. <i>(Žr. Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 26 psl.)</i>	1-3 žingsniai Žaisdami su tikslingai atrinktais žaislais, išmoksta pasirinkti ir patys susikurti erdves savo žaidimams. Žaidimo patirties neturintis vaikas pradeda žaisti mokytojų su juo inicijuojant paprastą žaidimą, palaipsniui į jį įtraukiant daugiau vaikų.	3-6 Žingsniai Žaidžia žaidimus su taisyklėmis. Patys pradeda kurti didaktinius ugdomojo pobūdžio žaidimus; Žaidžia mokytojo pasiūlytas žaidybines situacijas; Geba koordinuoti žaidimo veiksmus su kitais žaidėjais; Geba įvaldyti ir organizuoti žaidimo erdvę; Geba kurti žaidimo siužetą; Geba laikytis priimto vaidmens žaidimo. Prisiimdami apibendrintus vaidmenis, vaikai kuria jiems pažįstamas kasdienės socialines situacijas, siekdami tiksliai atlikti pasirinkto vaidmens funkcijas; Pradeda žaisti siužetinius vaidmenų žaidimus.

		Tikslingai kuria žaidimo erdves ir konstruoja sudėtingesnius žaidimo siužetus.
--	--	--

Ugdymosi kontekstai: judraus patirtinio, kūrybinių dialogų

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Estetinis suvokimas <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi, gėrissi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetine patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 17 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 18 psl.</i>)	1-3 žingsniai Klausosi mokytojų parinktos įvairių stilių, epochų ir kultūrų muzikos; Stebi ir tyrinėja aplinkos objektus, patraukiančius jų dėmesį savo vizualinėmis savybėmis; stebi ir reaguoja į mokytojo santykį su aplinkos objektais (susižavi, grožisi); Stebi bendraamžių ir suaugusių raišką ir jos rezultatus – kūrybinius darbelius.	3-6 žingsniai Aplinkos daiktus ir objektus ne tik stebi, bet ir liečia, mato iš skirtingų perspektyvų. Stebi vaizdinius vidaus ir lauko aplinkoje, kur yra įvairių meno kūrinių, objektų, gamtinės medžiagos; Vizualusis ir pirmųjų meninių sąvokų žodynas gausėja, kai mokytojai tyrinėjimo metu komentuoja vaizdus, įvardija spalvas, formas, faktūras, estetinius potyrius; Lankosi parodose, muziejuose, animaciją, kiną žiūri.

Ugdymosi kontekstai: kūrybinių dialogų

LANKSČIAI MĄSTANTIS

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Matematinis mąstymas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais matematiniais būdais <i>Esminiai gebėjimai.</i> Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 11 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo</i>	1-3 žingsniai Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta, įgunda įvertinti daiktų rinkinio kiekį iki 5-ių; Padedami mokytojo, atranda, kad „vienetą“ galima susieti su vienu daiktu, kad skaičiuojant naudojama ta pati žodžių seka, o paskutinis skaičių sekos skaičius reiškia suskaičiuotą objektų kiekį; Pradedama nuspėjamai reaguoti į įprastus įvykius, kurių baigtį galima iš anksto numatyti. Suvokimą, kad įvykis pastovus vaikai ugdomi žaisdami su medžiagomis ar	3-6 žingsniai Skaičiuoja pasitelkus daiktus, piešinius, rankų pirštus. Skaičiavimo užduotis atlieka suvaidindami, nupiešdami, parodydami gestais, manipuliuodami daiktais. Skaičiuoja į priekį ir atgal. Naudodamiesi objektais, piešiniais, kurdami istorijas, vaikai pradeda suprasti, ką reiškia skaičius sudėti ir atimti. Mokosi sujungti ir išskaidyti kiekį 5-ių objektų grupėje, vėliau 10-ies ir 12-os ribose; Vartoja bent penkis dvimačių ir trimačių figūrų pavadinimus

<i>pasiekimų aprašas (2024) 12 psl.)</i>	objektais, kurie susiję su priežastimi ir pasekmėmis; Natūraliai išitraukia į žaismingą veiklą su daiktais, į kuriuos galima ką nors įpilti, įdėti.	(skritulys, kvadratas, trikampis, kubas, rutulys) Palygina daiktų ilgį arba tūrį; dviejų trijų pažįstamų objektų atitinkamą dydį; Pasirinktus daiktus laisvai rūšiuoja, skirsto į kategorijas: pagal dydį, formą, spalvą. Vaizduoja duomenis, naudojasi grafiniais jų vaizdais. Žaisdami išsiskaičiuoja, naudodami skaičiuotes; Modeliuoja gyvenimiškas situacijas, kurių metu reikia skaičiuoti ir žymėti skaičius.
--	---	--

Ugdymosi kontekstai: realių ir virtualių, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Skaitmeninis sumanumas <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 13 psl.)</i> (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024)(13 -14 psl.)</i>)	1-3 žingsniai Liečia, spauda, išmėgina žaislų veikimo principus; Žaidžia su aplinkoje esančiais išmaniaisiais žaislais, naudodami jų paleidimo funkcijas; Mokosi sutelkti dėmesį ir klausytis, žaisdami suaugusiojo inicijuojamus garsų žaidimus, klausydamiesi įvairių aplinkos garsų, ritmų, eilėraščių, dainelių gimtąja; Žaisdami atlieka dviejų nesudėtingų, jiems suprantamų veiksmų sekas.	3-6 žingsniai Žino ir grupės draugams parodo, kaip paleisti video medžiagą; Atlieka įvairias užduoteles kompiuteryje (spalvų pažinimo, skaičiavimo); Klausio interaktyvių pasakų; Pasirenka mokytojų padedant pagal jų amžių atitinkančias skaitmenines technologijas; Atrasdami raides skaitmeniniuose įrenginiuose, sieja jas su ranka užrašytomis bei spausdintomis raidėmis; Rašo spausdintines raides ar skaitmenis ranka ir kompiuteriu;

Ugdymosi kontekstai: realių ir virtualių, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi

JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Santykiai su suaugusiaisiais ir vaikais <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiaisiais ir bendraamžiais.	1-3 žingsniai Mokosi būti ir veikti šalia kitų ir kartu su kitais išitraukdami į bendrus žaidimus ir veiklas grupelėje. Bendrose veiklose vaikai ugdomi jautrumą kito poreikiams: mokosi suprasti,	3-6 žingsniai Patys inicijuoja bendrus žaidimus ar veiklas, siūlo ir derina veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisyklės padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Vaikai išbando pačių atrastus,

<i>Esminiai gebėjimai.</i> Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, aiškinasi, kaip elgtis su nepažįstamais suaugusiaisiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 8 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 9 psl.</i>)	ką jaučia, ko nori kitas, bando atliepti kito jausmus ar norus; Pajaučia juos supančių žmonių išvaizdos, aprangos, amžiaus panašumus ir skirtumus, jeigu jie yra labai akivaizdūs, vaikams atkreipus į juos dėmesį, mokytojo yra įvardijami, pakomentuojami; Vaikų grupę kaip bendruomenę pajaučia, kai užsimezga emocinis ryšys su mokytoju ir grupės vaikais; Kuria grupės medį, žiūrinėja šeimos narių ir grupės vaikų nuotraukas.	iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus, aiškinasi, koks draugas yra geras ir koks yra blogas; Komunikuodami su grupės mokytoju, sekdami jo elgesio modeliu, mokosi suprasti, gerbti, toleruoti ir priimti kita kalba kalbantį, kitaip besielgiantį, mažiau gebantį vaiką. Paremiami grupės mokytojo, vaikai mokosi įžvelgti kilusio nesutarimo esmę, išgirsti kiekvieno nesutarimo dalyvio nuomonę ir ieškoti išeikių, kurios būtų priimtinos kiekvienam. Padedant mokytojui, vaikai mokosi atpažinti patyčias ir būdus, kaip jų išvengti; Įsitraukia į mokytojo inicijuotas veiklas, grupei bendrų sprendimų priėmimą, bendras diskusijas, drauge siūlo idėjas, kaip pertvarkyti grupės ar lauko aplinką, jausdamiesi aktyviais grupės dalyviais, pajausdami demokratiškų santykių vertingumą. Grupelėje atlikdami bendrą tikslą turinčią veiklą, lyderiauja paeiliui, apsvarsto kiekvieno pasiūlytas idėjas, ieško kompromisų.
--	--	--

Ugdymosi kontekstai: kultūrinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi, kūrybinių dialogų

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Aplinkos pažinimas <i>Vertybinių nuostatų.</i> Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir	1-3 žingsniai Daiktų pasaulį pažįsta ir atpažįsta visais jautimais, padedančiais suvokti daiktų spalvą, formą, garsą, kvapą, skonį, tekstūrą; Pirmaisiais gyvenimo metais esančius įvairius daiktus tyrinėja juos griebdami, liesdami, mesdami, kišdami į	3-6 žingsniai Pažįsta gyvenamosios vietovės vietas ir objektus; Įsitraukia į veiklas, kur puoselėjamos šeimos, liaudies tradicijos. Pasakoja apie savo šeimą, tradicijas, buitį, domisi tradicijomis; Diskutuoja apie suaugusiųjų profesijas, darbus, buitį, technikas. Žaidžia

apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 10 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 10-11 psl.</i>)	burną, kramtydami, domisi judančiais, garsus skleidžiančiais, ryškių spalvų daiktais. 2–3 metų vaikai daiktus rūšiuoja pagal formą, spalvą, dydį, naudodami rūšiavimo žaislus ir sensorines priemones; Žaisdami ir tyrinėdami pažįsta artimiausioje aplinkoje esančius daiktus, patiria, kad daiktai turi požymius kad medžiagos, iš kurių pagaminti daiktai, yra skirtingos.	vaidmeninius žaidimus; Susipažįsta su oro ir gamtos reiškiniais ; Stebi augalų dygimą, augimą, žydėjimą. Mokosi saugoti ir prižiūrėti gamtą; Atpažįsta paukščių, gyvūnų iliustracijas, mėgdžioja jų judesius; Spalvina, lipdo paukščių, gyvūnų trafaretus; Išbando įvairias gamtines medžiagas; Tyrinėja, aiškinasi, kas ir kaip vyksta gamtoje, pastebi gyvosios ir negyvosios gamtos vienovę; Aptaria ir supranta žmogaus išmestų atliekų pavojingumą gyvajai gamtai, taupiai naudoja vandenį, popierių, priemones, nešvaisto jų be reikalo; Vartoja savaitės dienų pavadinimus. Supranta Žemės, Saulės, Mėnulio ir kitų dangaus kūnų ryšius.
--	--	--

Ugdymosi kontekstai: kūrybinių dialogų, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi

PASITIKINTIS

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Savireguliacija ir kontrolė <i>Vertybinė nuostata.</i> Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsiaudrinęs geba nusiraminti. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 5 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 6 psl.</i>)	1-3 žingsniai Padedami suaugusiojo, sekdami jo pavyzdžiu, bendraudami su kitais vaikais, įvaldo paprastus emocijų reguliavimo būdus: parodyti, atskleisti, išreikšti emocijas, kreiptis pagalbos, pasiguosti, leisti apkabinamam, nuraminamam, nukreipti dėmesį nuo stiprias emocijas sukėlusio įvykio ar objekto, pasitraukti iš įtampą keliančios situacijos; Bendraudami su kitais pritaiko tuos būdus, kuriuos patyrė, suprato ir perėmė iš suaugusiojo: nusišypsoti, pakalbinti, taikiai žaisti greta, mokosi dalintis, palaukti savo eilės (naudojant smėlio laikrodį, pasiimant kitą žaislą	3-6 žingsniai Valdo savo emocijų raišką, jų intensyvumą, išbando skirtingus sužinotus būdus (susikaičiuoti iki trijų, penkių, pasitraukti į ramybės kampelį, pasiklausti ramios muzikos), Mokosi įžvelgti gerąją pokyčių pusę, susitarti, prisiderinti; Susidūrę su kliūtimis, keičia veikimo ar elgesio būdus, kreipiasi pagalbos ir ją priima. Mokosi stabtelėti ir apmąstyti savo veiklą ar elgesį, kad pasirinktų tinkamiausius būdus.

	ir kt.), atsižvelgti į kito prašymus.	
--	---------------------------------------	--

Ugdymosi kontekstai: žaismės

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Savivoka ir savigarba <i>Vertybinė nuostata.</i> Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 6 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 7psl.</i>)	1-3 žingsniai Savo kūno ribas pajaučia suaugusiojo glaudžiami, žaidinami, kutenami, kykuojami, rengiami bei kalbinami. Išorinį kūno vaizdą ir kūno dalis tyrinėja per judrias veiklas, pajausdami, patirdami, ką kuri kūno dalis daro, kaip juda, stebėdami save veidrodyje, savo atvaizdą matydami vandens paviršiuje, ant blizgių daiktų paviršių, žaisdami šešėlių žaidimus; Matuojasi išaugtus drabužėlius ar batus, naudoja ūgio matuoklius, žiūri anksčiau darytas savo nuotraukas; Savo aplinkoje girdi gimtąją kalbą, įsitraukia į mokytojo organizuojamas veiklas su tautosakos, tautodailės, etnomuzikos motyvais, dalyvauja tautinėse ir valstybinėse šventėse; Savo poreikius valgyti, žaisti, miegoti parodo veido mimika, garsais, gestais, galvos linktelėjimu išreiškdami sutikimą ar papurtydami galvą į šonus.	3-6 žingsniai Tyrinėja judėjimo ir atramos, virškinimo, kvėpavimo, kraujotakos sistemas, vartydami enciklopedijas, žiūrėdami informacinius filmukus, atlikdami eksperimentus. Mokytojo padedami, vaikai tyrinėja ir mokosi pajaušti savo asmeninės erdvės ribas, suprasti savo privatumą ir reaguoti į asmeninės erdvės ribų pažeidimą. Vaikai aiškina, ką suprato, kuo ypatingas kūnas, ką jis gali, ko negali; Drąsiai imasi naujų sumanymų ir lyderystės (vadovauti žaidimui, padėti mažiau gebančiam, dalintis patirtimi). Kuria savo augimo laiko juostas, įsitraukia į mokytojo tikslingai pasiūlytas savo augimo tyrinėjimo veiklas (matavimai, kūno kontūro apvedimas, pėdų, plaštakų atspaudai). Tyrinėja žmogaus gyvenimo ciklą.

Ugdymosi kontekstai: universalaus dizaino,, žaismės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Emocijų suvokimas ir raiška <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose	1-3 žingsniai Kasdienėse grupės veiklose, sąveikose su mokytoju ir kitais vaikais kilusias savo emocijas (džiaugsmą, liūdesį, pyktį, nuostabą, baime) išreiškia veido mimika, gestais, balsu, žodžiais, kūno poza, kai suaugusieji	3-6 žingsniai Žaisdami vaidmenų ir naratyvinius žaidimus, tyrinėdami ir žymėdami, kaip jaučiasi, klausydamiesi skaitomų istorijų, žiūrėdami filmukus, patiria, išreiškia, aiškinasi, diskutuoja ir atpažįsta, įvardija įvairias savo

emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu, atliepia savo žodžiu. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 4 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 5psl.</i>)	susitapatina su jų patiriamomis emocijomis, jautriai į jas reaguoja, atliepia vaiko emocinius poreikius. emocijas atpažįsta ir įvardija, nuotaikoms žymėti naudoja emocijų veidelius, spalvas, nuotraukas, „emocijų termometrų“, kai suaugusieji vaiko patiriamas ir išreiškiamas emocijas pavadina, pakomentuoja, taiko personalizuotus vaikų nusiraminimo būdus (išbūti, išjausti emocijas, patiriant mokytojo paramą, pabūti nusiraminimo erdvėje kartu su suaugusiuoju, ištraukti į pozityvias emocijas žadinančias veiklas).	ir kitų emocijas, jas sukėlusias situacijas bei priežastis; Inicijuoja bendrus žaidimus, veiklas, siūlo veiklos idėjas, veiksmus, siužetą, susikuria veiklos ir elgesio taisykles, padeda, paremia vienas kitą, tariasi. Išbando pačių atrastus, iš skaitomų knygelių ar suaugusiųjų sužinotus įvairius emocinių ryšių, abipusės simpatijos, draugystės užmezgimo ir palaikymo būdus. Dalyvauja pokalbiuose, akcijose apie jausmus („Mano emocijos“, „Savaitė be patyčių“, „Susipažinimo traukinukas“).
---	--	--

Ugdymosi kontekstai: universalaus dizaino, žaislės, tyrinėjimo ir gilaus mokymosi

BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
	1-3 žingsniai	3-6 žingsniai
Kasdienio gyvenimo įgūdžiai <i>Vertybinė nuostata.</i> Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo. Pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, su nepažįstamais. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 2 psl.</i>) (Žr. <i>Ikimokyklinio</i>	Apžiūrinėja knygeles, korteles, piešinius. Matydami estetiškai patiektą maistą, girdėdami maisto produktų pavadinimus, kaupia atitinkamą žodyną. Žaidžia režisūrinius maisto gamintojų žaidimus; Susipažįsta su higienos reikmenimis, ugdosi kūno priežiūros įgūdžius; Mokosi laikytis tvarkos, rūšiuoja daiktus, tvarko žaislus; Mokosi saugiai žaisti, atsargiai elgtis su daiktais buityje ir lauke.	Aiškinasi sveiko maisto naudą; tyrinėja sveiko maisto piramidę; dėlioja mąstymo žemėlapius (sveika – nesveika), Žaidžia vaidmeninius žaidimus, kuria mėgstamų patiekalų receptus, imituoja maisto gamintojų procesus. Ištraukia į sveikų užkandžių gamybą; Gėrėsi estetiniu įspūdžiu; Mokosi elgesio taisyklių prie stalo; Laikosi asmens higienos, sužino apie bakterijas ir virusus, jų sukėliamas ligas; Žiūrinėja nuotraukas, diskutuoja apie savo grupės aplinką, Ištraukia į aplinkos pertvarkymo veiklas; Žiūrėdami filmukus, pokalbių metu sužino apie daiktus, kurie pavojingi sveikatai ir saugumui; Aiškinasi, kokie pavojai slypi virtuvėje, vonioje. Kasdienių

ugdymo pasiekimų aprašas (2024) 3psl.)		veiklų metu saugiai elgiasi žaisdami kieme, lauke, laikosi susitartų saugaus elgesio taisyklių; Supranta, su kuriais žmonėmis bendrauti saugu, į kuriuos kreiptis pagalbos pasiklydus, ištikus nelaimei, kaip elgtis, jei nepažįstamas žmogus kalbina, kviečia pasivaikščioti;
--	--	---

Ugdymosi kontekstai: judraus patirtinio

Pasiekimų sritis	Ugdymosi gairės iš vaiko perspektyvos	
Fizinis aktyvumas <i>Vertybinė nuostata.</i> Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. <i>Esminiai gebėjimai.</i> Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. (Žr. <i>Ikimokyklinio ugdymo</i> <i>pasiekimų aprašas (2024)</i> <i>3psl. (Žr. Ikimokyklinio</i> <i>ugdymo pasiekimų aprašas</i> <i>(2024) 4 psl.)</i>	1-3 žingsniai Vaikščioja ir išlaiko pusiausvyrą eidami sumažinto ploto paviršiumi, įveikdami kliūtis, lipdami į kalniuką. Judėdami laisvoje erdvėje, žaisdami judriuosius žaidimus, vaikai nuo greito ėjimo pereina prie bėgimo; Pradedama lankstyti ranką per riešą, vis tiksliau atliekant judesius, dėlioti daiktus vieną ant kito, užsukti, atsukti, darinėti; Inicijuoja patys, noriai įsitraukia į mokytojo inicijuojamas veiklas, skatinančias tyrinėti, kaip juda kūnas ir atskiros jo dalys, improvizuoti, fantazuoti, ieškoti neįprastų pozų, judesiais perteikiant pasakų herojų charakterius, gyvūnų, kitų objektų ypatybes.	3-6 žingsniai Aktyviai juda, geba atsipalaiduoti, saugiai naudojasi fiziniam judėjimui skirta įranga, priemonėmis; Atlieka pratimus su sporto inventoriumi lauke, sporto salėje; Bėgioja keičiant kryptį, tempą; Žaidžia gaudynes su draugais; Šokinėja abiem kojom vietoje, lengvai judant pirmyn; Laipioja gimnastikos sienele; Derina rankų ir kojų judesius; Žaidžia judrius žaidimus; Lavina rankos judesių tikslumą, akies ir rankos koordinaciją dėliodami, konstruodami, verdami, piešdami;

Ugdymosi kontekstai: žaismės, judraus patirtinio

V. VAIKŲ UGDYMOŠI PAŽANGA, UGDYMOŠI TĖŠTINUMAS

Vaiko ugdymosi pažangos vertinimas tai nuolatinis informacijos rinkimas bei kaupimas apie ugdomų vaiko galių pasiekimus visose veiklos srityse, duomenų analizavimas bei maksimalių vaiko potencinių galimybių numatymas.

Vaiko pasiekimai vertinami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 18 pasiekimų sričių. Vertinami vaiko pasiekimai ir jo daroma pažanga, lyginant ankstesnius vaiko

pasiekimus su dabartiniais. Ugdymo (si) pasiekimų ir pažangos vertinimas grindžiamas individualizavimo principu, t. y. kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami atskirai, nelyginant su kitais.

Vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimu siekiama:

- ❖ Pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo pasiekimus įvairiose ugdymo (si) srityse, stebėti, ko vaikas išmoko.
- ❖ Padėti vaikui sėkmingai augti, tobulėti, pastebėti konkrečius jo ypatumus ir nustatyti papildomų švietimo pagalbos paslaugų poreikį, kurių negali suteikti tėvai (globėjai).
- ❖ Teikti informaciją apie vaiko daromą pažangą ir pasiekimus tėvams (globėjams), kitiems specialistams, įstaigos administracijai.
- ❖ Tikslingai planuoti ugdymą, panaudojant informaciją apie vaiko pasiekimus.

Vertinimo procesas apima 4 etapus:

- ❖ Stebėjimas
- ❖ Dokumentavimas
- ❖ Interpretavimas
- ❖ Informavimas

Ugdymo pasiekimų vertinimo metodika.

- ❖ Individualūs pokalbiai su vaiko tėvais (globėjais), siekiant išsiaiškinti lūkesčius dėl vaiko ugdymosi ir sužinoti nuomonę apie vaiko pasiekimus ir pažangą.
- ❖ Pokalbis su vaiku, siekiant išsiaiškinti, kaip vaikas gali išsakyti savo mintis, samprotavimus, požiūrius, išgirsti komentarus apie savo veiklą, geba matyti savo pažangą.
- ❖ Stebėjimas – pagrindinis vaiko pažinimo būdas, kurį taiko įstaigos mokytojas.
- ❖ Vaiko nuolatinis ugdymosi pažangos stebėjimas, dokumentavimas ir analizė, siekiant užtikrinti aukštą ugdymo kokybę ir vaiko individualių poreikių tenkinimą, atliekamas laikantis individualizavimo (kiekvieno vaiko pasiekimai vertinami individualiai), nuoseklumo (vertinimas atliekamas nuosekliai, siekiant stebėti ilgalaikę vaiko pažangą ir vystymąsi įvairiose srityse) ir bendradarbiavimo (vertinimo procesas apima mokytojų, vaikų tėvų (globėjų) ir pačių vaikų dalyvavimą) principais.
- ❖ Mokytojai nuolat taiko pagrindinius pažangos ir pasiekimų vertinimo metodus (stebėjimą, vaiko veiklą, darbelių analizę, pokalbį su vaiku, vaiko pasakojimą, individualias užduotis ir kt.), fiksuoja svarbius momentus, pažangą ir sunkumus, su kuriais susiduria vaikas. Stebėjimui naudojami įvairūs metodai (nuotraukos, vaizdo įrašai) kaupiami vaiko aplanke. Analizuojami vaiko kūrybinių darbų ir kitos veiklos rezultatai.
- ❖ Atliekamas I (formuojamasis) ir II (apibendrinamasis) pusmečio vertinimai per metus: spalį ir birželį. Pradinis vertinimas. Kai vaikas pradeda lankyti darželį. Stebima vaiko pradinė adaptacija,

įgūdžiai, gebėjimai ir poreikiai. Galutinis vertinimas atliekamas mokslo metų pabaigoje (apibendrinami programos įsisavinimo rezultatai).

- ❖ Duomenys suvedami į lentelę „Vaiko ugdymo (si) pasiekimai“.
- ❖ Vaikų pasiekimų įvertinimas pateikiamas aprašomuoju būdu – trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, kas jau pasiekta, ką reikia tobulinti.
- ❖ Vaikui pereinant iš ikimokyklinio ugdymo į priešmokyklinio ugdymo grupę, informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymo grupės mokytoji.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo (si) dermė bei tęstinumas

Vaikų ugdymo (si) dermė bei tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo Programos ir Priešmokyklinio ugdymo programos svarbiausių ugdymo (si) principų atitiktis ir ugdymo (si) proceso kryptingumas – ugdymo (si) modeliavimas iš vaiko raidos ir ugdymosi perspektyvos, išskirtinis dėmesys žaidimo pedagogikai ir patirtiniam vaikų ugdymui (si). Taip pat ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo (si) tęstinumą užtikrina ikimokyklinio ugdymo (si) laikotarpiu plėtojamų galių ir priešmokyklinio ugdymo (si) laikotarpiu plėtojamų kompetencijų dermė.

5 paveikslėlis Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo dermė

